

Pääkaupunkiseudun yhteistoimintasopimusten hyväksyminen eräiden työvoimapalveluiden järjestämiseksi ja työvoimapalveluihin sekä työvoiman ulkopuolisille suunnattujen kotoutumisohjelmaan liittyvien hankintojen järjestämiseksi

KH 15.04.2024 § 56

184/00.04.01.00/2023

Lisätiedot:

kaupunginjohtaja Christoffer Masar, puh. 050 411 0163

kaupunginlakimies Lena Filipsson-Korento, puh. 050 354 0121

etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Järjestämisvastuu julkisista työvoima- ja yrityspalveluista siirtyy kuntapohjaisille työvoimaviranomaisille 1.1.2025 alkaen. Espoon kaupunki muodostaa työllisyysalueen yhdessä Kauniaisten kanssa ja toimii työllisyysalueen vastuukuntana. (TEM/2024/18).

Espoon kaupunki on valmistautunut työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun siirtoon osallistumalla 1.3.2021-31.12.2024 toteutettavaan työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun. Kuntakokeilussa Espoon kaupunki on vastannut Uudenmaan TE-toimiston asemesta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettujen henkilöasiakkaan palveluiden toteuttamisesta niille espoolaisille työnhakija-asiakkaille, jotka kuuluvat työllisyyden kuntakokeilun kohderyhmään.

Osana järjestämisvastuun siirtoa Espoon ja Kauniaisten muodostaman työllisyysalueen toteutettavaksi siirtyvät kuntakokeilun tehtävien lisäksi myös muut laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) määritetyt työvoimaviranomaisen tehtävät. Uusina lakisääteisinä tehtävinä Espoo-Kauniainen -työllisyysalueelle siirtyvät muun muassa työnantajapalveluiden järjestäminen, työvoimapalveluhankintojen julkiset kilpailutukset sekä henkilöasiakkaille tarjottavien työllistymistä edistävien palveluiden, kuten työvoimakoulutusten ja valmennusten sekä arviointien järjestäminen.

Työnantajapalveluiden tehtäviin kuuluvat mm. työnvälitys- ja työnantaja-asiakkaiden rekrytointitoimeksiantojen toteuttaminen, työnantajien kontaktointi, rekrytointitilaisuuksien järjestäminen, muutostilanteisiin liittyvä muutosturvan tehtävä sekä työnantajapalveluita koskevat neuvontatehtävät. Henkilöasiakkaille suunnattujen työvoimakoulutusten ja valmennusten tavoitteena on puolestaan tukea asiakkaan työllistymistä ja osaamisen kehittämistä vastaamaan työmarkkinoiden tarpeita. Uudenmaan TE-toimisto ja Uudenmaan ELY-keskus vastaavat edellä mainittujen työllisyydenhoidon tehtävien järjestämisestä vuoden 2024 loppuun saakka.

Uudenmaan TE-toimiston työnantajien neuvontapalveluun on tullut vuosittain noin 12 000 yhteydenottoa puhelimitse ja työnantajien muutostilanteita koskevia yhteydenottoja noin 1 500. Ostopalveluhankintoja on käytetty työnhakija-asiakkaiden työllistymisen tukena laajasti. Vuonna 2022 pääkaupunkiseudulla aloitti työllistymistä edistävissä ostopalveluina hankituissa valmennuksissa ja työvoimakoulutuksissa lähes 14 000 työnhakija-asiakasta, mikä on koko Uudenmaan volyymin lähes 77 % (toteutuneet kustannukset n. 30 milj. euroa koko PKS-alueella).

Työnantajapalveluita, henkilöasiakkaiden työvoimakoulutuksia ja valmennuksia sekä työvoimapalveluhankintojen tehtäviä on toteutettu nykyisellään pääosin koko Uudenmaan laajuisesti ja osin valtakunnallisesti. Järjestämisvastuun siirtyessä kunnille 1.1.2025 työvoimapalveluita toteuttaa Uudellamaalla yhdeksän eri työvoimaviranomaista (TEM/2024/18). Muista PKS-kunnista Vantaan ja Helsingin kaupungit toimivat itsenäisenä työvoimaviranomaisena.

TE2024-uudistuksen merkittävä muutos aikaisempaan on kuntia vaikuttaviin työllisyystoimiin kannustava rahoitusmalli. Mallissa nykyinen kytkös työnhakijan työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumisen ja kunnan maksaman työttömyysturvan maksuosuuden välillä poistuu. Tähän asti työttömän ohjaaminen palveluun on riittänyt pienentämään kaupungin maksuosuutta työttömälle maksettavasta työmarkkinatuesta. Uudessa rahoitusmallissa kunnan maksuosuus vähenee ainoastaan työnhakijan työllistymisellä. Tehokkaalla työnvälityksellä ja työnantajalähtöisillä työnantajapalveluilla voidaan olennaisesti tukea työnhakijoiden työllistymistä ja siten vaikuttaa työttömyyden kustannuksiin.

Osana järjestämisvastuun siirtoa on tunnistettu tarkoituksenmukaiseksi selvittää Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhteistyöllä saavutettavia hyötyjä työvoimapalveluiden järjestämisessä työvoiman sujuvan liikkuvuuden ja asiakaslähtöisen palvelun turvaamiseksi koko pääkaupunkiseudulla. Kaupungit solmivat kesäkuussa 2023 aiesopimuksen yhteistyön jatkovalmistelusta. Aiesopimus on osoitus yhteisestä tahtotilasta palveluiden järjestämiseksi.

PKS-yhteistyön tavoitellut hyödyt työnantaja- ja henkilöasiakaspalveluiden järjestämisessä ja hankinnoissa

PKS-yhteistyöstä hyötyvät alueen työnantajat ja työnhakija-asiakkaat. Yhteistyön katsotaan tuottavan osapuolille synergia- ja kustannushyötyjä erityisesti eräiden työnantaja- ja henkilöasiakaspalveluiden tuottamisessa sekä työvoimapalveluhankintojen toteuttamisessa. Yhteistyö vähentää palveluiden haavoittuvuutta ja kaupunkien päällekkäisiä henkilöstökuluja. Valtiolta kunnille liikkeenluovutuksessa siirtyvän henkilöstön osaaminen saadaan yhteistyössä parempaan käyttöön, kun osaaminen hajautuu eri organisaatioihin.

Työnantajapalveluita koskevassa yhteistyössä on keskeistä työntajien asiakaslähtöinen palvelu ja työntajien työvoimatarpeeseen vastaaminen kohtaantoa edistämällä. Työntajille tarjotaan neuvontapalveluita, vastaanotetaan työpaikkailmoituksia ja rekrytointitoimeksiantoja sekä toteutetaan muutosturvan tehtävää pääkaupunkiseudun laajuisesti niin, että työnantaja-asiakkaiden asiointikanavat eivät pirstaloidu tarpeettomasti. Todennäköisyys osaavan työntekijän löytämiseksi avoimeen työpaikkaan kasvaa, kun sopivia työntekijöitä kartoitetaan kolmen työvoimaviranomaisen työnhakijapoolista. Ilman yhteistyötä työntajilta saatuja rekrytointitoimeksiantoja toteutettaisiin kuntakohtaisesti hankaloittaen työnhakija-asiakkaiden työllistymistä toiselle työllisyysalueelle. Työntajien ilmoittamat avoimet työpaikat näkyvät nykyiseen tapaan työnhakijoille valtakunnallisesti riippumatta työpaikan sijainnista.

Pääkaupunkiseudun työvoimaviranomaisten yhteistyö on tunnistettu keskeiseksi myös työntajien ja yritysten muutostilanteisiin liittyvän muutosturvan lakisääteisen tehtävän toteuttamiseksi. Tavoitteena on, että työnantaja-asiakkaiden muutostilanteita koskevia yhteistoimintalain mukaisia neuvotteluesityksiä vastaanotetaan ja käsitellään pääkaupunkiseudun laajuisesti

ja yhteistyössä on määrä toteuttaa erityisesti pienempiä muutostilanteita koskevia toimeksiantoja. Myös laki työvoimapalveluiden järjestämisestä edellyttää työvoimaviranomaisia yhteistyöhön muutostilanteen koskiessa kahta tai useampaa työvoimaviranomaista.

Hankintayhteistyön tarkoituksena on saavuttaa markkinaetua palveluiden saatavuudessa sekä niiden hinnoittelussa. Yhteistyöllä pyritään varmistamaan monipuolinen palvelukattaus koko pääkaupunkiseudun työnhakijoiden ja työnantajien yksilöllisiin tarpeisiin. Pääkaupunkiseudun yhteinen työssäkäyntialue ja työnhakija-asiakkaiden samankaltaiset palvelutarpeet sekä asiakkaiden suuri määrä luovat järkevät edellytykset kilpailuttaa PKS-yhteistyössä työnhakija-asiakkaille tarjottavia työllistymistä edistäviä palveluita.

PKS-yhteistyössä hankittavia palveluita ovat esimerkiksi:

- Valmennuspalvelut (työnhaku-, ura- sekä työhönvalmennuspalvelut).
- Työ- ja toimintakyvyn arviointipalvelut.
- Oppivelvollisuuden suorittaneille tarkoitettu työvoimakoulutus (ammattillista osaamista ja valmiuksia, yrittäjävalmiuksia lisäävä koulutus sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26 §:ssä tarkoitettu kotoutumiskoulutus).
- Työvoimakoulutuksena järjestetty yhteishankintakoulutus, missä koulutus suunnitellaan ja rahoitetaan yhdessä työnantajan kanssa.
- Työvoiman ulkopuolisten asiakkaiden kotoutumishjelmaan liittyvät palveluhankinnat niiden ollessa samankaltaisia kuin työnhakija-asiakkaille tarkoitetut kotoutumiskoulutuksen palvelut.

Hankintojen valmistelussa tullaan korostamaan palveluiden tuloksellisuutta asiakkaiden työllistymisessä. Asiakkaille tarjottavien ostopalveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa tulee lisäksi varmistaa, että palveluntuottajille maksettavat korvaukset linkittyvät selkeästi saavutettuihin tuloksiin, kuten työnhakijoiden työllistymiseen.

Lisäksi yhteistyössä hankittujen palveluiden toimeenpanossa on tunnistettu synergiaetuja palvelun keskittämisellä. Esimerkiksi kotoutumiskoulutusten tai ryhmämuotoisten valmennusten keskitetyllä organisoinnilla pyritään saavuttamaan tehokkuutta ja hyötyjä muun muassa kotoutumiskoulutusten jonojen purkamisessa, koulutustarjonnan suunnittelussa, koulutuksiin hakeutumisen sujuvuudessa sekä koulutus- tai valmennusryhmien muodostamisessa.

Yhteishankintakoulutusten keskitetyllä organisoinnilla työnantaja saa puolestaan hakijoita tarpeeseensa koko PKS-alueelta. Kaupunkien välinen sopimusyhteistyö mahdollistaa, että koulutuksiin ja valmennuksiin liittyviä viranomaistehtäviä, kuten esimerkiksi työvoimapolitiittisia lausuntoja tai opiskelijavalintapäätöksiä, voidaan tehdä yli PKS-kuntarajojen.

Työnantaja- ja henkilöasiakaspalveluiden järjestämistä ja hankintoja koskevien sopimusten toimintaperiaate

PKS-kaupunkien on määrä toteuttaa tehtäviä kuntalain 54 §:n mukaisena sopimukseen perustuvana julkisoikeudellisena yhteistoimintana, jossa Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupunkien määrittämät viranhaltijat hoitavat erillisellä sopimuksella määriteltäviä tehtäviä virkavastuulla. Osapuolten yhteistyöstä laaditaan kaksi kaupunkien välistä sopimusta, joista toinen koskee työnantaja- ja henkilöasiakaspalveluita ja toinen työvoimapalveluhankintoja.

Työnantaja- ja henkilöasiakaspalveluita koskevassa sopimuksessa osapuolet toteuttavat määriteltyjä työnantajapalveluiden sekä työvoimakoulutusten ja valmennusten järjestämisen tehtäviä yhteistyössä kaikkien asiakkaiden osalta. Kaupungeilla säilyy kuitenkin toimivalta toteuttaa tehtäviä myös itsenäisesti 1.1.2025 alkaen. Sopimuksessa sovitaan myös tehtävien järjestämisen edellyttämästä henkilötyövuosien minimistä. Peruseriaate on, että Helsinki resursoi noin 50 % ja Espoo ja Vantaa molemmat noin 25 % tehtäviä toteuttavasta henkilöstöstä. Kukin kunta luvittaa tehtävien hoitamista varten nimetyille työntekijöilleen pääsyn tehtävien kannalta välttämättömiin asiakastietoihin palvelun sujuvan toteuttamisen mahdollistamiseksi.

PKS-kuntien samankaltaiset työnhakija- ja työnantaja-asiakkaiden palvelutarpeet ohjaavat hankintayhteistyötä. Lähtökohtana on arvioida aina hankintojen suunnittelussa yhteistyön tarkoituksenmukaisuus. Yhteistyössä toteutettavat hankinnat ennakoidaan vuosittain tai tarvittaessa päivittyvään hankintasuunnitelmaan, josta päätetään erikseen jokaisessa PKS-kunnassa kunnan hallintosäännön mukaisesti. Yhteistyössä tehtävät hankinnat jaetaan vuosittain siten, että Helsinki toteuttaa noin 50 %, Espoo noin 25 %, Vantaa noin 25 % vuosittain toteutettavista hankintatehtävien kappalemäärästä. Prosenteista voidaan kuitenkin poiketa hankintojen laajuuden esim. työmäärän ja tarvittavan resurssin perusteella. Hankintojen jakautumista tarkastellaan vuosittain.

Kaupunkien yhteistyö ei kuitenkaan poissulje mahdollisuutta toteuttaa edellä mainittuja palveluhankintoja myös itsenäisesti tai tuottamalla palvelua itse kunnan omana tuotantona. Työvoimapalveluhankintoja koskevassa sopimuksessa yksilöidyt hankintatehtävät annetaan virkavastuulla toisen kunnan viranhaltijoiden hoidettavaksi siten, että hankinnan kilpailuttava kunta toteuttaa hankinnan kilpailutukseen liittyvät tehtävät, mukaan lukien hankintapäätöksen ja hankintasopimusten tekemisen.

Yhteistyön varmistamiseksi on määrä perustaa 1.1.2025 alkaen Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhteistyöryhmät; PKS-yhteistyössä toteutettavien hankintojen ja palveluiden järjestämisen PKS-johtoryhmä sekä PKS-koordinaatioryhmä. PKS-johtoryhmän ja -koordinaatioryhmän pääasiallinen tehtävä on seurata ja tukea yhteistyössä määriteltyjen tehtävien toteuttamista. Kaupunkien yhteistyö pohjautuu verkostomaiseen toimintamalliin ja työntekijät säilyvät hallinnollisesti oman kuntansa työntekijöinä. Tehtävien koordinoinnin ja ohjaamisen mallia tarkennetaan vuoden 2024 valmistelussa osapuolten kesken. Kaupungit koordinoivat viestintää yhteisesti toteutettavista palveluista, näiden löydettävyyden ja sujuvan asiakaskokemuksen turvaamiseksi.

Koska **liitteenä** olevat sopimukset allekirjoitetaan ja sopimusten täytäntöönpanoon ryhdytään jo tänä vuonna, myös Kauniaisten kaupungin tulee omalta osaltaan hyväksyä sopimukset, vaikka toimivalta ja käytännön toimenpiteet 1.1.2025 alkaen ovat Espoon kaupungilla.

Kaupunginjohtaja Christoffer Masar:

Kaupunginhallitus päättää

- hyväksyä liitteen mukaisen sopimuksen eräiden työvoimapalveluiden järjestämisestä pääkaupunkiseudulla,

- hyväksyä liitteen mukaisen sopimuksen pääkaupunkiseudun yhteistoiminnasta

eräiden työvoimapalveluihin sekä työvoiman ulkopuolisille suunnattujen kotoutumishjelmaan liittyvien hankintojen järjestämisestä, sekä

- valtuuttaa kaupunginjohtajan tai hänen määräämänsä tekemään sopimukseen teknisluonteisia muutoksia.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liitteet:

1. Sopimus eräiden työvoimapalveluiden järjestämisestä pääkaupunkiseudulla
2. Sopimus pääkaupunkiseudun yhteistoiminnasta koskien palveluhankintoja

Jakelu:

Muut osapuolet